

การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในบ้านพักผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน¹
The Management of Quality of Life
of the Elderly in the Elderly Home,
Camillian Social Center, Sampran

(Received: January 25, 2023 Revised: May 25, 2023 Accepted: June 23, 2023)

ธัญญา เลิศเสรีพัฒนกุล², อธิวัฒน์ เจียวิวรรธน์กุล³
Tanatta Leasalepuknakul, Athiwat Jiawiwatkul

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุคามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่ม คือ ผู้ปกครองบ้านพัก 1 คน และบุคลากรของบ้านพัก 6 คน ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษากิจการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ด้านร่างกาย พบว่า มีการบริหารจัดการโดยจัดให้มีกลุ่มผู้ดูแลสุขภาพแบบมืออาชีพ โดยการบริหารแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ มีการสื่อสารกับญาติ กับกลุ่มผู้ดูแลสุขภาพ

¹บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนาการมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง คุณภาพชีวิตและความสุขของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน

²นักศึกษาลัทธิวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติ เพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล E-mail: ant-tanatta@hotmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาการมนุษย์ สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (Corresponding Author) E-mail: athiwat_1@yahoo.com

หรือสถาบันสุขภาพภายนอกอย่างต่อเนื่อง ด้านจิตใจ พบว่า มีการจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุผ่อนคลาย ดูแลผู้สูงอายุอย่างอบอุ่น ให้คุณค่าความสำคัญกับผู้สูงอายุในเรื่องต่าง ๆ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า ผู้สูงอายุต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการใช้ชีวิตในบ้านพักที่มีกฎระเบียบและต้องปรับตัวให้เข้ากับลักษณะนิสัยของเพื่อน มีการจัดกิจกรรมประจำวันร่วมกัน การจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่อง และด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการจัดห้องให้มีแสงสว่างเพียงพอ จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ มีราวจับโดยรอบเพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องควรนำแนวคิดการบริหารจัดการในเรื่องกำลังคน การเงิน การบริหารสินทรัพย์ และกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุอย่างยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ คุณภาพชีวิต บ้านพักผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุ

Abstract

The objective of this study is to explore management of quality of life of the elderly in the elderly home, Camillian Social Center, Sampran. It is qualitative research that collects data through interviews with two main groups of informants: one home's guardian and six staff members of the center. The analysis of the data reveals the following findings regarding the management for enhancing the elderly's quality of life. In the physical aspect, it was found that professional health care teams were organized to take care of the residents' well-being comprehensively including physical, mental, social, and spiritual aspects. Continuous communication with relatives and external healthcare institutions was established. Regarding the mental aspect, activities were provided to help the elderly relax and receive warm care. The importance of valuing the elderly in various aspects of life was emphasized. In terms of social relationships, the study found that the elderly residents needed to adjust themselves to the rules and adapt to the personalities of their peers in the residential facility. Daily activities and recreational activities were organized to foster social interaction. Regarding the environmental aspect, it was observed that well-lit rooms were arranged, and household items were properly organized. Safety rails were installed to ensure the safety of the elderly. Therefore, stakeholders should apply management principles related to man, money, material, and management processes to sustainably enhance the quality of life for elderly residents in the long term.

Keywords: Management, Quality of Life, The Elderly Home,
The Elderly.

บทนำ

สังคมสูงวัยเป็นสังคมที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิด และจำนวนประชากรในวัยทำงานลดน้อยลง ประเทศต่าง ๆ รอบประเทศไทย ได้มีปัญหาเรื่องนี้แล้ว เช่น สิงคโปร์มีสัดส่วนของผู้สูงอายุใกล้เคียงกับไทย และเป็นสังคมผู้สูงอายุ เกาหลีใต้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์แล้ว ญี่ปุ่น มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก และเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสูงสุด ดังนั้น ประเทศไทยจึงได้เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเช่นกัน โดยมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 10 หรือมากกว่า 7 ล้านคนแล้ว และในปี พ.ศ. 2564 สัดส่วนของจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นไปถึงร้อยละ 20-30 เปอร์เซนต์ แสดงว่าประชากร ทุกๆ 100 คน เราจะพบจำนวนผู้สูงอายุ 30 คน ซึ่งน่าจะตามมาด้วยปัญหาสุขภาพและโรคเรื้อรังต่าง ๆ ด้วย (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2564)

จากสภาพปัญหาของสังคมในปัจจุบันที่มีจำนวนสถิติผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และเนื่องจากสภาพสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวใหญ่ มาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญซึ่งก่อให้เกิดปัญหาผู้สูงอายุไม่มีคนดูแล เพราะบุตรหลานต้องออกไปทำงานนอกบ้านในช่วงเวลากลางวัน ไม่มีเวลาคอยดูแลผู้สูงอายุ หรืออาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะจ้างคนมาดูแลผู้สูงอายุได้ ดังนั้นในการจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ดำเนินการโดยองค์กรพัฒนาเอกชนทางศาสนาได้ดำเนินการด้านนี้เป็นเวลานาน คือ มูลนิธิคณะนักบุญคามิลโลแห่งประเทศไทย หรือคณะคามิลเลียน ถือเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่ได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลในรูปของมูลนิธิ เพื่อดำเนินการด้านสาธารณกุศล เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2516 มูลนิธิได้จัดบ้านพักผู้สูงอายุเครือคามิลเลียนในประเทศไทย 5 แห่ง ได้แก่ อำเภอศรีมโหสถ จังหวัดปราจีนบุรี อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม อำเภอเมือง

จังหวัดจันทบุรี เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร และอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา (มูลนิธิคณะนักบุญคามิลโลแห่งประเทศไทย, 2564, ออนไลน์)

บ้านพักผู้สูงอายุคามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน จังหวัดนครปฐม ตั้งขึ้นมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมในยุคปัจจุบัน และอาสาทำหน้าที่แทนบุตรหลาน ให้บริการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุแบบองค์รวม คือ ทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ โดยเปิดดำเนินงานมาตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2534 ปัจจุบันบ้านพักผู้สูงอายุแห่งนี้สามารถรองรับผู้สูงอายุได้ 150 เตียง โดยจัดที่พักผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้สูงอายุที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และผู้สูงอายุที่หลงลืม โดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุตลอด 24 ชั่วโมง นอกนั้นยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น กิจกรรมฟื้นฟูกล้ามเนื้อ กิจกรรมสนทนา การกิจกรรมบำบัด กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติ วันสงกรานต์ เป็นต้น สำหรับเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุคือ ผู้ช่วยพยาบาลที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุและสะสมประสบการณ์จริงในลักษณะพี่สอนน้อง มีการจัดอบรมการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องทั้งภายในบ้านพักผู้สูงอายุและส่งเข้ารับการอบรมในสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเปิดรับกลุ่มอาสาสมัครจากโรงเรียนจากสถาบันต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มเยาวชนที่เตรียมตัวเป็นนักบวชคามิลเลียน เพื่อบำเพ็ญประโยชน์ในการดูแลผู้สูงอายุ เช่น ช่วยอาบน้ำและป้อนอาหารผู้สูงอายุ ฯลฯ ดังนั้นบ้านผู้สูงอายุแห่งนี้นอกจากจะเป็นบ้านพักที่ให้การดูแลผู้สูงอายุแล้วบ้านแห่งนี้ยังเป็นเปรียบเสมือนโรงเรียนที่ปลูกฝังความรัก ความกตัญญูรู้คุณต่อผู้สูงอายุอีกด้วย (มูลนิธิคณะนักบุญคามิลโลแห่งประเทศไทย, 2564, ออนไลน์) ตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมาการดำเนินงานของบ้านพักผู้สูงอายุคามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน จังหวัดนครปฐม ยึดมั่นในพันธกิจและวิสัยทัศน์ที่ว่า “รักและรับใช้ ห่วงใยดูแลผู้สูงอายุ” การให้บริการดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุ

แบบองค์รวมคือ ทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพัก ผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน เป็นกรณีศึกษาในบริบท การบริหารจัดการภายในบ้านพักผู้สูงอายุในรูปแบบการประกอบการ เพื่อสังคม (Social Entrepreneurship) โดยใช้แนวคิดคุณภาพชีวิต ขององค์การอนามัยโลก (กรมสุขภาพจิต, 2564, ออนไลน์) หมายถึง การรับรู้ เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคลตามบริบทของวัฒนธรรม และระบบ ค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับเป้าหมาย ความคาดหวัง และมาตรฐานที่ตนตั้งใจไว้ โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนการบริหารจัดการ ใช้ทฤษฎีการบริหาร 4M ของ Peter F. Drucker (1973) ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย (1) Man หมายถึง การบริหารจัดการกำลังคนจะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลกับงานให้ได้เกิดประโยชน์มากที่สุด (2) Money หมายถึง การบริหารจัดการการเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุด แต่ให้การใช้จำนวนเงินที่มีให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล มีประโยชน์ สูงสุด (3) Materials หมายถึง การบริหารจัดการวัสดุและสินทรัพย์ ในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด ไม่สูญเสียวัตถุหรือของสิ้นเปลืองให้น้อยที่สุด หรือให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ (4) Management หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ ตลอดจนการควบคุมเพื่อให้การทำงาน ทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ภายใต้ว ัตถุประสงค์ที่มีทั้งหมดการบริหารจัดการ ซึ่งการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพรานนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ เรื่อง คุณภาพชีวิต และความสุขของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียลเซนเตอร์ สามพราน เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ ดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิต ที่ดีของผู้สูงอายุที่พักในบ้านพักผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ

1. ผู้ปกครองบ้านพักผู้สูงอายุคามิลเลียน เซนเตอร์ สามพราน ในฐานะผู้บริหาร จำนวน 1 คน
2. เจ้าหน้าที่ประจำบ้านพักผู้สูงอายุคามิลเลียน เซนเตอร์ สามพราน ในฐานะผู้ปฏิบัติงานในการดูแลผู้สูงอายุ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นผู้ให้การดูแลผู้สูงอายุโดยตรง จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ปกครองบ้านพักผู้สูงอายุ โดยสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับนโยบายในการดูแลผู้สูงอายุ คุณสมบัติของผู้เข้ารับบริการ ประเภทของการให้บริการและข้อมูลของบ้านพักผู้สูงอายุ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการ
2. แบบสัมภาษณ์สำหรับบุคลากรของบ้านพักผู้สูงอายุ โดยสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุคุณภาพชีวิตและความต้องการของผู้สูงอายุในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยยื่นแบบเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอคำรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หลังจากได้หนังสือการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม

การวิจัยในคน มหาวิทยาลัยมหิดล หมายเลข COA: 202/231.2711
ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง
และการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ให้ตรงกับ
วัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพจากการศึกษาเอกสาร
ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง นำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน
ได้แก่ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบทฤษฎีการบริหาร 4M
ของ Peter F. Drucker (1973) ประกอบด้วย (1) Man (การบริหารจัดการ
ด้านกำลังคน) (2) Money (การบริหารจัดการด้านการเงิน) (3) Materials
(การบริหารจัดการด้านวัสดุและสินทรัพย์) และ (4) Management
(กระบวนการบริหารจัดการ) และตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาม
การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลก
(กรมสุขภาพจิต, 2564, ออนไลน์) ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยสามารถสรุปผล
การวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามกรอบทฤษฎีการบริหาร 4M

1.1 Man (การบริหารจัดการด้านกำลังคน) พบว่า บุคลากร
หรือเจ้าหน้าที่ จำนวน 71 คน (เพศหญิง 60 คน และเพศชาย 11 คน)
(ณ เดือนกันยายน 2564) เกณฑ์มาตรฐานอัตราส่วนในการดูแลผู้สูงอายุ
เท่ากับ 1:5 (เจ้าหน้าที่ 1 คนต่อผู้สูงอายุ 5 คน) ซึ่งในช่วงเก็บรวบรวมข้อมูล
มีผู้สูงอายุ จำนวน 120 คน วิเคราะห์อัตราส่วนในการดูแลผู้สูงอายุ เท่ากับ
1:1.69 (เจ้าหน้าที่ 1 คนต่อผู้สูงอายุ 2 คน) ในปัจจุบันการบริหารจัดการ

ด้านกำลังเจ้าหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีความเพียงพอ โดยบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ จะดูแลเรื่องต่าง ๆ เช่น การอาบน้ำ/เช็ดตัว การป้อนข้าว/Feed การตรวจวัดอุณหภูมิ/สัญญาณชีพ/ความดันโลหิต การเตรียมยาโดยมีฝ่ายการพยาบาลกำกับดูแล การออกกำลังกาย การนันทนาการ การพูดคุยให้กำลังใจ และประสานงานกับญาติผู้สูงอายุ

1.2 Money (การบริหารจัดการด้านการเงิน) งบประมาณในการบริหารจัดการในบ้านพักผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนมาจากหลายแหล่ง ได้แก่ จากผู้สูงอายุหรือญาติผู้สูงอายุในแต่ละเดือน จากการรับบริจาคทั่วไป จากการสนับสนุนโครงการต่าง ๆ (ในกรณีเฉพาะกิจ เช่น การก่อสร้าง การปรับปรุงอาคาร การจัดซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ ฯลฯ)

1.3 Materials (การบริหารจัดการด้านวัสดุและสินทรัพย์) การบริหารจัดการสินทรัพย์ในบ้านพัก ผู้สูงอายุ มีอาคารทั้งหมด 6 อาคาร 2 โรง และ 1 วัตถุประสงค์ ประกอบด้วย อาคาร 1 จำนวน 3 ชั้น โดยแบ่งเป็น ชั้น 1 พื้นที่สำหรับสำนักงานและแผนกกายภาพบำบัด ชั้น 2 พื้นที่ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 14 ห้อง (ห้องแอร์) ชั้น 3 พื้นที่สำหรับหอพักพนักงานหญิง อาคาร 2 ชั้นเดียว เป็นพื้นที่สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 10 ห้อง (ห้อง 3 เตียง) และจำนวน 1 ห้อง (7 เตียง) อาคาร 3 ชั้นเดียว เป็นพื้นที่สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 14 ห้อง (ห้อง 2 เตียง) อาคาร 4 ชั้นเดียว เป็นพื้นที่สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 17 ห้อง (ห้อง 2 เตียง) อาคาร 5 ชั้นเดียว เป็นพื้นที่สำหรับการดูแลผู้สูงอายุ ห้องรวมชายจำนวน 18 เตียง และห้องรวมหญิงจำนวน 17 เตียง อาคาร 6 จำนวน 2 ชั้น โดยแบ่งเป็น ชั้น 1 พื้นที่สำหรับแผนกโภชนาการ ห้องประชุม และห้องเก็บของ ชั้น 2 พื้นที่สำหรับหอพักพนักงานชาย โรงช่างซ่อมบำรุง โรงซักรีดและตัดเย็บ วัตถุประสงค์ (ประจำบ้านพักผู้สูงอายุ) สำหรับประกอบพิธีกรรมและภวนา

1.4 Management (กระบวนการบริหารจัดการ) ผลการสัมภาษณ์พบว่า การบริหารจัดการนโยบายเรื่องสุขภาพในผู้สูงอายุ อุบัติเหตุในผู้สูงอายุ และเหตุฉุกเฉินในยามวิกฤติของผู้สูงอายุ การสื่อสารกับญาติผู้สูงอายุในบางท่าน (พบประมาณร้อยละ 5) เกี่ยวกับเรื่องค่าบำรุงในการดูแล ซึ่งการติดตามค่อนข้างยาก ในกรณีที่ผู้สูงอายุต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ทำให้การประสานงานระหว่างคนเฝ้าคนไข้กับญาติมีช่องว่างพอสมควร และญาติผู้สูงอายุบางท่านมีข้อจำกัดในค่าบริการเฝ้าคนไข้ต่อวันหรือต่อคืนในโรงพยาบาลที่สูงพอสมควร (เห็นใจญาติมาก) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย รวมทั้งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุหลงลืม (อัลไซเมอร์) ทำให้เรียกร้องการดูแลที่มากขึ้นเป็นทวีคูณ ถือว่าเป็นความท้าทายมาก ด้วยความเป็นองค์กรมูลนิธิที่ไม่แสวงหาผลกำไร ดังปณิธานที่ว่า “บ้านพักผู้สูงอายุดำเนินการอยู่ได้ ครอบครัวพนักงานดำรงอยู่ได้ ผู้สูงอายุปลอดภัยและครอบครัวผู้สูงอายุอยู่ได้ในสังคม” ดังนั้นทำให้ไม่มีเงินทุนหรืองบประมาณที่มากพอ สำหรับการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารสถานที่ใหม่ ๆ หรือการจัดซื้อเครื่องมือทางการแพทย์ที่สำคัญต่าง ๆ ได้ทันที่

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

จากผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านพักผู้สูงอายุ จำแนกรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านร่างกาย จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองบ้านพัก พบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาเรื่องสุขภาพ เช่น โรคประจำตัว มีการบริหารจัดการโดยจัดให้มีกลุ่มผู้ดูแลสุขภาพแบบมืออาชีพ โดยการบริหารแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ มีการสื่อสารกับญาติ กับกลุ่มผู้ดูแลสุขภาพหรือสถาบันสุขภาพภายนอกอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่มีการนำส่งหรือส่งต่อ เพื่อให้การรักษา สำหรับปัญหาเรื่องความปลอดภัยและอุบัติเหตุของผู้สูงอายุ

เช่น การปลัดตก หกล้ม ฯลฯ มีการบริหารจัดการโดยจัดให้มีการวางมาตรการความปลอดภัยและอุบัติเหตุเพื่อการป้องกันการปลัดตก หกล้มในผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุของบ้านพักผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ช่วยเหลือตัวเองได้น้อย รวมทั้งเป็นกลุ่มผู้สูงอายุหลงลืม (อัลไซเมอร์) ทำให้เรียกร้องการดูแลที่มากขึ้นเป็นทวีคูณ ถือว่าเป็นความท้าทาย ส่วนในกรณีที่ผู้สูงอายุต้องพักรักษาตัวที่โรงพยาบาล ทำให้การประสานงานกับคนเฝ้าไข้ กับญาติมีช่องว่างพอสมควรและญาติผู้สูงอายุบางท่านมีข้อจำกัดในค่าบริการเฝ้าไข้ในโรงพยาบาลที่สูงพอสมควร (เห็นใจญาติมาก)

สำหรับการบริหารจัดการด้านโภชนาการสำหรับผู้สูงอายุ จากการสัมภาษณ์บุคลากรของบ้านพักผู้สูงอายุ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นอาหารประเภทอ่อนหรือเหลว มีรสไม่จัด ถูกหลักโภชนาการและถูกสุขลักษณะ ส่วนเลือกเมนูอาหารในแต่ละวันให้เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง ฯลฯ

2.2 ด้านจิตใจ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองบ้านพัก พบว่า ปัญหาญาติไม่ค่อยมาเยี่ยมผู้สูงอายุ (มีส่วนน้อย) มีการบริหารจัดการโดยจัดให้มีสื่อกลางในการสื่อสาร เช่น การใช้โทรศัพท์ การใช้ไลน์ และการใช้วิดีโอคอล ฯลฯ นอกจากนี้ทางบ้านพักผู้สูงอายุจัดให้มีกิจกรรมวันสำคัญประจำปีต่าง ๆ ตามโอกาสและเทศกาลสำคัญโดยเชิญบรรดาญาติผู้สูงอายุมาร่วมกิจกรรมและพบปะกับผู้สูงอายุด้วย

จากการสัมภาษณ์บุคลากรของบ้านพักผู้สูงอายุ มีการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตด้านจิตใจพบว่า มีการพูดคุยให้กำลังใจ จัดกิจกรรมนันทนาการให้ผู้สูงอายุผ่อนคลาย ดูแลผู้สูงอายุอย่างอบอุ่น คอยซักถามสารทุกข์สุกดิบผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ให้คุณค่าความสำคัญกับผู้สูงอายุในเรื่องต่าง ๆ เช่น รับฟังปัญหาและคอยแก้ไขปัญหานักใจให้ผู้สูงอายุ คอยให้กำลังใจ ให้ความเคารพนับถือ ยกย่องในตัวผู้สูงอายุ ชื่นชมในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุ ฯลฯ

2.3 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม จากการสัมภาษณ์บุคลากรของบ้านพักผู้สูงอายุ มีการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตด้านสังคม พบว่าผู้สูงอายุบางคนมีโลกส่วนตัวสูง ไม่ชอบรวมกลุ่ม ผู้สูงอายุบางคนมีอาการหลงลืม ผู้สูงอายุที่เข้ามาพักอาศัยใหม่มักจะมีอีโก (ความเป็นตัวของตัวเอง) ของแต่ละคนไม่เท่ากัน ทำให้การปรับตัวเข้ากับผู้อื่นเป็นไปได้ยาก ต้องใช้เวลา ผู้สูงอายุบางคนไม่สมัครใจอยู่ เช่น ไม่ได้แจ้งให้ผู้สูงอายุทราบล่วงหน้า ไม่ได้แจ้งเหตุผลที่พามา ฯลฯ จากปัญหาเรื่องการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน ทางบ้านพักมีการบริหารจัดการในเรื่องนี้โดยผ่านการจัดกิจกรรมประจำวันร่วมกัน การจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อม จากการสัมภาษณ์บุคลากรของบ้านพักผู้สูงอายุ มีการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยจัดห้องให้มีแสงสว่างเพียงพอ จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ ไม่กีดขวางทางเดิน เพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ บริเวณทางเดินและภายในตัวอาคารมีราวจับโดยรอบ เพื่อป้องกันการพลัดตก หกล้ม มีทางลาดสำหรับผู้สูงอายุที่นั่งรถเข็น สามารถไปไหนมาไหนได้สะดวก บรรยากาศโดยรอบบ้านพักมีต้นไม้ มีบ่อปลา สร้างความรื่นรมย์ให้ผู้สูงอายุพักผ่อนหย่อนใจ มีการจัดห้องทำกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ เช่น ห้องฟื้นฟูสุขภาพ ห้องกิจกรรม ห้องสตูดิโอ ฯลฯ รวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องพักของผู้สูงอายุให้น่าอยู่ สะอาด ปลอดภัย และจัดสิ่งของให้เป็นระเบียบ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการศึกษากิจการบ้านพักผู้สูงอายุ เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามารถาน ได้ดังต่อไปนี้

การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกาย พบว่า ผู้สูงอายุมีปัญหาเรื่องสุขภาพ เช่น โรคประจำตัว มีการบริหารจัดการโดยจัดให้มีกลุ่มผู้ดูแลสุขภาพแบบมีอาชีพ โดยการบริหารแบบองค์รวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ มีการสื่อสารกับญาติ กับกลุ่มผู้ดูแลสุขภาพ หรือสถาบันสุขภาพภายนอกอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่มีการนำส่งหรือส่งต่อ เพื่อให้การรักษา มีการจัดกิจกรรมวันสำคัญประจำปีต่าง ๆ ตามโอกาส และเทศกาลสำคัญโดยเชิญบรรดาญาติผู้สูงอายุมาร่วมกิจกรรมและพบปะ กับผู้สูงอายุด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรยุทธ นัมคณิสร์ (2564) ศึกษากระบวนการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของผู้สูงอายุ ในชุมชนที่เป็นมิตร: กรณีศึกษา คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ ในเขตชุมชน อาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธิ์นรมล จันทบุรี พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระบบบริหารจัดการบ้านพักผู้สูงอายุ ในปัจจัยด้านอภิปรายการจัดการ (Meta governance) เป็นแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังที่กำกับการบริหารจัดการ ของคณะคามิลเลียน ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญ 2 ประการ คือ แนวคิดการพัฒนามนุษย์ตามแบบคาทอลิก มีแนวคิดที่เรียกว่า การพัฒนาคนทั้งครบ (Total Human Development) มีผลให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่เน้นการบริหารแบบองค์รวมโดยคำนึงถึงมิติด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านจิตวิญญาณ ส่วนการใช้หลักเมตตาจิตในการบริหารจัดการบ้านพักผู้สูงอายุ ในรูปแบบการประกอบการเพื่อสังคม ซึ่งในทางธุรกิจนั้นผู้สูงอายุเป็นเป้าหมายที่ต้องจ่ายค่าบริการในการอยู่อาศัยเป็นรายเดือน แต่ในสถานการณ์การดำเนินงานที่เป็นจริงนั้น พบว่า ผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มผู้รับบริการเป้าหมายหลายคนไม่สามารถจ่ายค่าบริการดังกล่าวได้ ทางศูนย์คามิลเลียน ก็จะมีการอนุโลมค่าบริการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น

จ่ายค่าบริการครึ่งเดียว หรือปรับเป็นรูปแบบการสงเคราะห์ให้ฟรี เป็นต้น นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับการศึกษาของบรรลุ ศิริพานิช (2560) การเตรียมความพร้อมของการเข้าสู่วัยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ ทางด้านสุขภาพร่างกาย สมควรศึกษาเรื่องสุขภาวะ โภชนาการ อาหารการกิน และการออกกำลังกาย ที่สม่ำเสมอ และเตรียมสุขภาพจิตให้มีทักษะที่ดีต่อการดำเนินชีวิตและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stromberg (Stromberg, 1994 อ้างถึงใน เจษฎา บุญทา, 2545) ประเมินคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในภาวะที่มีการเจ็บป่วย หรือมีปัญหาเรื่องสุขภาพ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์ แข็งแรง ของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึก สุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้

การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตใจ พบว่า มีการพูดคุยให้กำลังใจ จัดกิจกรรมนันทนาการให้ผู้สูงอายุผ่อนคลาย ดูแลผู้สูงอายุอย่างอบอุ่น คอยสอบถามความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ให้คุณค่าความสำคัญกับผู้สูงอายุในเรื่องต่าง ๆ ผู้สูงอายุมีความรู้สึกเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นหลังจากที่ได้เข้ามาอาศัยอยู่ในบ้านพัก เพราะก่อนเข้ามาอยู่ในบ้านพักผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิต อยู่ตามลำพัง ไม่มีผู้ดูแลและยังต้องทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่เมื่อได้เข้ามาอยู่ในบ้านพักแล้วผู้สูงอายุจะได้รับการดูแลจากเจ้าหน้าที่มีอาหาร มีที่นอน มีเพื่อนและไม่ต้องทำงานใด ๆ และยังมีทัศนคติที่ดีต่อทั้งบุคคลที่อยู่ภายในบ้านพักและต่อบุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมเยือน ผู้สูงอายุมีความรู้สึกมีความสุขและพอใจในชีวิตปัจจุบัน เพราะคิดว่าการที่มีอายุยืนยาวนั้นถือเป็นความโชคดีและการที่ได้เข้ามาอยู่ที่บ้านพักทำให้ไม่ต้องรู้สึกเจ็บเหงาอยู่เพียงลำพัง ในช่วงบั้นปลายชีวิตในการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ทางบ้านพักผู้สูงอายุจะให้การดูแลและฟื้นฟูสภาพจิตใจให้กับผู้สูงอายุโดยการเข้าไปพูดคุย แนะนำให้รู้จักกับผู้สูงอายุท่านอื่น และให้เข้าร่วมทำกิจกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรยุทธ นัมคณิศรณ

(2564) พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุในศูนย์คามิลเลียน มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมของการให้บริการในศูนย์อยู่ในระดับค่อนข้างมากในภาพรวม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87) โดยมีกิจกรรมที่มีความพึงพอใจสูงในสามลำดับแรก ได้แก่ การทำความสะอาดเสื้อผ้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57) งานสำคัญทางพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24) การจัดงานวันคริสต์มาส (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19) และการจัดงานฉลองวันกบฏคามิลโลประจำปี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐาปนีย์ สังสิทธิวงศ์ (2566) ศึกษาการสร้างสรรคณาฏกรรมบำบัดเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีความสุขสนุกสนานผ่านการออกกำลังกายด้วยโปรแกรมนาฏกรรมบำบัดอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีส่วนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น มีจิตใจแจ่มใสยิ่งขึ้น นอกจากนี้การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ju, et al. (2016) ได้ศึกษาความพึงพอใจในความสัมพันธ์และการเงินความช่วยเหลือจากลูกหลาน มีอิทธิพลต่อคุณภาพของชีวิตพ่อแม่สูงวัย?: การศึกษาระยะยาวจากการค้นพบของชาวเกาหลี การศึกษาระยะยาวเกี่ยวกับผู้สูงอายุ พ.ศ. 2549-2555 พบว่า การสนับสนุนจากลูกหลานมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของพ่อแม่ที่สูงอายุ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำสมาธิการตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน

การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุต้องมาเข้ารับการรักษาหรือคือไม่มีผู้ดูแลและอาศัยอยู่เพียงลำพัง โดยในตอนแรกนั้นผู้สูงอายุมีทั้งเต็มใจและไม่เต็มใจที่จะมาอยู่ในบ้านพักแต่เมื่อเวลาผ่านไปผู้สูงอายุทุกท่านต่างยินดีที่จะอาศัยอยู่ในบ้านพักต่อไป เพราะรู้สึกว่าการอยู่ที่นี่แล้วสบาย มีที่นอนมีคนดูแลและมีอาหารให้ทานครบทั้งสามมื้อ ในส่วนของการปรับตัวนั้น

ผู้สูงอายุต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการใช้ชีวิตในบ้านพักที่มีกฎระเบียบ และต้องปรับตัวให้เข้ากับลักษณะนิสัยของเพื่อน จากปัญหาเรื่องการสื่อสาร และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน ทางบ้านพักมีการบริหารจัดการ ในเรื่องนี้โดยผ่านการจัดกิจกรรมประจำวันร่วมกัน การจัดกิจกรรมนันทนาการ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารดา ธีระเกียรติกำจร (2554) ซึ่งพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมภายในสังคมหรือภายในชุมชนเปรียบเสมือน การสนับสนุนทางสังคมที่ช่วยให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุดีขึ้นและทำให้ผู้สูงอายุ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความรู้สึกที่ตนเองไม่โดดเดี่ยว และสอดคล้องกับ งานศึกษาของ กรมสุขภาพจิต (2563, ออนไลน์) ที่พบว่า ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญ และมีความหมายต่อผู้สูงอายุอย่างมาก ดังนั้นความสัมพันธ์ภายในครอบครัว น่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเนื่องจาก ครอบครัวจะเป็นผู้ที่คอยให้การสนับสนุนและเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจให้แก่ ผู้สูงอายุ เช่น ในยามเจ็บป่วยมีบุตรหลานคอยเอาใจใส่ดูแลและเมื่อทุกข์ ใจจะมีสมาชิกภายในครอบครัวคอยให้คำปรึกษาแนะนำ และ (2) ศาสนา เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพราะศาสนาเปรียบเสมือน ที่พึ่งหลักที่คอยยึดเหนี่ยวจิตใจ นอกจากนี้ศาสนายังเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อของสังคม วัยสูงอายุถือเป็นวัยที่ให้ความสำคัญ ทางศาสนาและส่วนใหญ่นำหลักคิดทางศาสนา来帮助แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Argyle & Martin (2019, อ้างใน วิทมา ธรรมเจริญ, 2555) ซึ่งแบ่งองค์ประกอบของความสุข ด้านสังคมออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ (1) ความรู้สึกสุขใจ (Joy) และความยินดี (Elation) จัดเป็นมิติหลักของอารมณ์ทางด้านบวก ซึ่งสัมพันธ์กับใบหน้า ที่ยิ้มแย้ม มีความยินดีในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นมีความรู้สึกของการยอมรับ มีความมั่นใจในตนเองเป็นกันเอง และมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้ (2) ความตื่นเต้น (Excitement) ความสนใจ (Interest)

ถ้าบุคคลมีความตื่นตื้นตันบวกกับความยินดีก็จะเป็นความสุขที่มีระดับอารมณ์ที่เข้มข้นมากกว่าความรู้สึกดีใจหรือความยินดี โดยบุคคลจะแสดงออกด้วยการหัวเราะ และ (3) ความรู้สึกซึมซับ (Absorption) ความอิมเมจใจ (Intense joy) ความสิ้นไหล (Spontaneity) เป็นมิติทางอารมณ์ที่มีระดับความเข้มข้นสูง เป็นประสบการณ์ทางอารมณ์ที่ลึกซึ้งเกิดจากการทำกิจกรรมประเภทการฟังดนตรี การอ่านหนังสือ และการชื่นชมกับความงามของธรรมชาติ บุคคลจะมีความสุขในระดับมิตินี้จากการได้ทุ่มเทใส่ใจอย่างเต็มที่ในงานหรือกิจกรรมยามว่างซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการให้คุณค่ากับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Campos, et al. (2020) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องอายุ เพศ และคุณภาพชีวิต ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวบราซิล พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตด้านสังคมของผู้สูงอายุชาวบราซิลที่ต่างเพศกัน โดยคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพศหญิงจะเกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและจิตใจเป็นหลัก ส่วนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพศชายจะเกี่ยวข้องกับสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม และภาวะสุขภาพกายและจิตใจ

การบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมโดยจัดห้องให้มีแสงสว่างเพียงพอ จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบ ไม่กีดขวางทางเดิน เพื่อความปลอดภัยของผู้สูงอายุ บริเวณทางเดิน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของกรมสุขภาพจิต (2564, ออนไลน์) พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ การรับรู้ว่าจะได้มีกิจกรรมในเวลาว่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคันทันนี มโนสุจริต (2560) ได้ทำการศึกษา

เรื่องคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาการในสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสภาพร่างกายสภาพจิตใจ และสภาพเป็นอยู่ที่ดีขึ้นหลังจากได้ย้ายเข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาการจิตสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุบ้านบางแค เนื่องจากมีชีวิตและสังคมที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว, อธิวัฒน์ เจียวิวรรธน์กุล และสาวิตรี ทยานศิลป์ (2561) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสุข ความรอบรู้ด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับกลาง ๆ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 28.61) และพบว่า ความสุขมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และคุณภาพชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรอบรู้ด้านสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรยุทธ นัมคณิสร์ณ (2564) ซึ่งพบว่า บริบทที่เป็นมิตรต่อการดำรงชีพของผู้สูงอายุเป็นชุมชนทางศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกที่มีความสัมพันธ์เชิงซ้อนตั้งแต่ระดับรัฐชาติกัน ระดับประเทศจนถึงระดับชุมชน ดังนั้นเมื่อนำมาประยุกต์กับสังคมไทยจะต้องคำนึงถึงรากฐานทางวัฒนธรรมไทยแทนที่ชุมชนทางศาสนาคริสต์ บริบทชุมชนไทยตั้งอยู่บนวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานอยู่บนคำสอนของพระพุทธศาสนามีคำสอนที่ถือว่าผู้สูงอายุควรได้รับความเคารพนับถือ และคำนึงเกี่ยวกับการกตัญญูรู้คุณผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะการวิจัย

การศึกษาการบริหารจัดการเพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุ คามิลเลียน โซเซียล เซนเตอร์ สามพราน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้ปกครองหรือผู้บริหารบ้านพักผู้สูงอายุ ควรนำแนวคิดการบริหารจัดการในเรื่องกำลังคน การเงิน การบริหารสินทรัพย์ และกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานให้ครอบคลุมทั้งสี่มิติ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม และบูรณาการทำงานร่วมกับเครือข่ายคณะคามิลเลียน เครือข่ายชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการบ้านพักผู้สูงอายุเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

1.2 บุคลากรของบ้านพักผู้สูงอายุ ควรออกแบบกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมนันทนาการ การดูแล การสนับสนุน และการบริหารจัดการ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั้งสี่มิติ ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม และควรมีการประเมินผลการดำเนินงาน สสำรวจความพึงพอใจและการรับฟังเสียงของกลุ่มผู้สูงอายุที่รับบริการ รวมถึงญาติของผู้สูงอายุเพื่อนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณในกลุ่มผู้สูงอายุในเรื่องการพัฒนาคุณภาพและความสุขของผู้สูงอายุในบ้านพักผู้สูงอายุ และศึกษาเพิ่มเติมในปัจจุบันที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพและความสุขของผู้สูงอายุ เพื่อให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการบ้านพักผู้สูงอายุในอนาคต

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพและความสุขของผู้สูงอายุระหว่างบ้านพักผู้สูงอายุอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคองค์กรไม่แสวงผลกำไร (NGOs) รวมถึงการวิจัยอนาคตเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพและความสุขของผู้สูงอายุ ในอีก 10 ปีข้างหน้า เพื่อให้หน่วยงานระดับประเทศและผู้ดำเนินการบ้านพักผู้สูงอายุใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และมาตรฐานการบริหารจัดการบ้านพักหรือสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรมกิจการผู้สูงอายุ (2564). *สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย*. สืบค้น 20 เมษายน 2564. <https://www.dop.go.th/th/know/15/926>
- กระทรวงสาธารณสุข. กรมสุขภาพจิต. (2563). *93 วันสู่สังคม"คนชรา" 5 จังหวัด? คนแก่เยอะสุด-น้อยสุด*. สืบค้น 22 เมษายน 2564. <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30453>
- _____. (2564). *เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย*. สืบค้น 22 เมษายน 2564. <https://dmh.go.th/test/whoqol/>
- เจษฎา บุญทา. (2545). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลแม่หอพระ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่*. [วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- ฐาปนีย์ สังกสิทธิ์วงศ์. (2566). การสร้างสรรค์นวัตกรรมการบำบัดเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 17(1), 43 - 66.
- ธีรยุทธ นัมคณิสร์ณ. (2564). ระบบการจัดการที่อยู่อาศัยเพื่อการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของผู้สูงอายุในชุมชนที่เป็นมิตร: กรณีศึกษา คามิลเลียน โขเชียล เซ็นเตอร์ ในเขตชุมชนอาสนวิหารพระนางมารีอาปฏิสนธินิรมล จันทบุรี. *วารสารศูนย์การศึกษาแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า*, 38(4), 447 - 456.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2560). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2559*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

- มูลนิธิคณະนักบุญคามิลโลแห่งประเทศไทย. (2564). *บ้านพักผู้สูงอายุ*. สืบค้น 20 เมษายน 2564. <https://www.camillianthailand.org/about-organization.html?id=4>
- วิทมา ธรรมเจริญ. (2555). *อิทธิพลของปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่มีต่อความสุขของผู้สูงอายุ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์].
- คันสนีย์ มโนสุจริต (2525). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: ศึกษากรณีศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค*. [วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา].
- อารดา ธีระเกียรติกำจร. (2554). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 4(3), 1 – 19.
- อุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว, อธิวัฒน์ เจียวิวรรณกุล และสาวิตรี ทยานศิลป์. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างความสุข ความรอบรู้ด้านสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่*. *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*. 7(2), 76-95.
- Campos, A. C., Ferreira e Ferreira, E., Vargas, A. M., & Albala, C. (2014). *Aging, Gender and Quality of Life (AGEQOL) study: factors associated with good quality of life in older Brazilian community-dwelling adults*. Retrieved April 21, 2022. <https://link.springer.com/article/10.1186/s12955-014-0166-4>
- Drucker, P. F. (1973). *Management: Tasks, Responsibilities, Practices*. Harper & Row Publication.

- Ju, Y.J., Han, K.T., Lee, T.H., Kim, W, Kim, J., & Park, E.C. (2016). Does relationship satisfaction and financial aid from offspring influence the quality of life of older parents?: a longitudinal study based on findings from the Korean longitudinal study of aging, 2006–2012. *Health Qual Life Outcomes*, 14(108), 1 – 8. <https://doi.org/10.1186/s12955-016-0509-4>